

A SZOBOR FELTÁMADÁSA

Hangjáték

KOPECZKY LÁSZLÓ

Személyek: RIF, a sofőr
HANÁK, a kísérő
ISMERETLEN SOFŐR
BORISKA
IZABELLA
TANÍTÓ
FERI BÁCSI
A KÖLTŐ

(Motorzúgás, fékezés zaja közelebről, apró túlkölés, kocsiajtó csattanása.)

ISMERETLEN SOFŐR (kiált) Hé, fiú!... Segíthetek?

RIF Kössz cimbora... Nem hiszem, hogy hasznodat vehetnénk.

ISMERETLEN SOFŐR S ha tévedtél, hát null-null. (Büszkén.) Az vagyok „moto”-ban, ami B. B. totóban.

RIF Csóváltassék a farkínca!... Mondd csak, cimbora: értesz a versekhez?

ISMERETLEN SOFŐR (meglepődve)... Nem.

RIF Alkkor: pá!

ISMERETLEN SOFŐR Hé!... Agyadra ment az antifriz?

RIF Hallottál már Hans Joachim Kovácsról?

ISMERETLEN SOFŐR A futballista vagy a harmonikás?

RIF A költő.

ISMERETLEN SOFŐR Ejnye, beh unalmas vagy!... És mondd csak; mi bajod neked azzal a... Jan Hakim Kovács-csal?

RIF Elgázoltam...

(Csend.)

ISMERETLEN SOFŐR (zavartan)... Alkkor én... izé... Meg már várnak is... Különben nagyon szívesen... ugyanis a „moto”-szakmában...

RIF Tudom. Csinos seggecske vagy.

ISMERETLEN SOFŐR (kényszeredetten) Hehe... Jó kedved van.

RIF Az.

(Szünet.)

- ISMERETLEN SOFŐR És hol van?
RIF Kicsoda?
- ISMERETLEN SOFŐR Az... a ... Jókai János... a verskovács.
RIF Itt...
- ISMERETLEN SOFŐR A kövek alatt?
RIF Nem... Ő a kő, vagyis; a kő az ő.
- ISMERETLEN SOFŐR Áhán, értem... És te ki vagy, pajtás? A dalai láma?
RIF (*dühösen.*) Ne vigyorogj ilyen hülyén a képembe, mert mindjárt fejbe taszítalak ezzel a cseréptamburával!
- ISMERETLEN SOFŐR Az nem tambura. Lant.
RIF Az. Lant. A fene egye meg! Ha nincs, hát már valahol Sárrét felé kapaszkodnék a dombon... Látom, hogy a gondolatváltód begerjedt, és még mindig sárgát mutat az agyad... Hát ide figyelj, pipikém: Ez a Kovács, ez itt köszobor volt a kanyar-szegélyen. Öttonnás FAIP-om egy kicsit hozzádörgölődött a farával, amitől a kő-versfaragó kileffent.
- ISMERETLEN SOFŐR (*kapcsol*) „A főszabály, pláne ha kihalt a táj: ÁLLJ TOVÁBB!”
RIF Nekem mondd. Még csak nem is lassítottam. De az a csirkefogó állatorvos, aki a repkény zöldje alatt totojázta az ügyeletes csibikét, reptiben elolvasta a számtáblámat. (*Búsan.*) Nem volt nehéz dolga: 11-111
- ISMERETLEN SOFŐR Pech.
RIF (*kissé vidámabban*) Szerettem volna látni a facáját, mikor ez az „aprócska” lant a hátára potytyant... Haha!
- ISMERETLEN SOFŐR (*nevet*) Haha!
RIF (*ismét búsan*) Aztán egy kurta telefon és... lebögtem.
- ISMERETLEN SOFŐR Elcsíptek?
RIF Mi az, hogy! Mint egy molylepikét, aki bezabált naftalinból... Szépen visszatereltek Laposra.
- ISMERETLEN SOFŐR Egy vacak kőfigura miatt?
RIF Háromszázhuszonhárom ezres a lajstromi értéke a második revalorizáció után.
- ISMERETLEN SOFŐR (*fütttyent*)
RIF „Fizessem ki” — mondták — „és mehetek!”... „Emberek, legyünk észnél. Tudják maguk, mennyit dolgozom én ennyi pénzért?” — Csak ingatták a fejüket. Azt nem tudják, de annál inkább azt, hogy mennyit ülök, ha meg nem térítem a teljes összeget.
- ISMERETLEN SOFŐR Mért nem védekeztél ügyesen?
RIF Tán azt mondtam volna: a köszobor a hibás, mert nem jelezte, hogy át akar menni a túlsó oldalra...? Nem volt stopplámpa a lanton...

- Nem ablendolt azzal a tüzes kék szemével... A törött kókupa még most is rumszagú... (Só-hajt.) Mondtam én, édes apukám, mindent, még azt is, hogy árva gyerek vagyok.
- ISMERETLEN SOFŐR Ez se hatott?
RIF De igen... Megkérdezték, hány éves koromban vesztettem el szüleimet. Mondtam, hogy alig voltam negyvenhárom...
- ISMERETLEN SOFŐR Az ilyeneknek te kisercintheled a lelked. Mind csak azt hajtogatják: Hja kérem, ne üljön motornyeregbe az, aki keresztbe jön ki a büféajtón... Mit ittál?
RIF Te is kezded?!
ISMERETLEN SOFŐR Na jó, nem szóltam semmit... Mégis, hányat?
RIF Mit hányat?
ISMERETLEN SOFŐR Stampedlit.
RIF (fenyegetően) Te!...
- ISMERETLEN SOFŐR Mit vagy olyan mimóza. Nem szégyen a tankolás, de hasznos... (Ünnepélyesen.) Az alkohol éltet, bölcsé tesz, és anyagi javakat biztosít.
RIF Mi a fene? Én ezt fordítva hallottam.
ISMERETLEN SOFŐR Á, azt olyanok mondják, akik teljesen beszámíthatatlanok, mert állandóan józanok.
RIF Stimmel... Egy kicsi mentaillat lebegett körülöttem, de csak annyi, hogy az álmos pillangók utánam se erednek... (Szomorúan.) Mégis a Joachim nyerte a pert.
- ISMERETLEN SOFŐR Guberálsz?
RIF Nem.
ISMERETLEN SOFŐR Csücsülsz?
RIF Nem.
ISMERETLEN SOFŐR Hanem?
RIF Összerakom a Jé-Há-Kovácsot.
ISMERETLEN SOFŐR Ebből a kavicsrakásból?
RIF Úhüm...
- ISMERETLEN SOFŐR Megeszem ezt a lantot, ha ebből kijön egy poéta.
RIF Muszáj neki... Ha kimarad valamennyi, abból odakerekítem az állatorvos csurdé fenekét is.
(Nevetnek.)
- ISMERETLEN SOFŐR Mire vársz? Mért nem kezded?
RIF Elküldtem a Hanákot, a kísérőmet, kerítsen nekem egy képet erről a vajszívű köemberről.
- ISMERETLEN SOFŐR Miből gondolod, hogy vajszívű volt?
RIF Fene tudja... Valahogy nem is érkeztem eddig másmilyennek képzelni... Otthon, a garázsmeister fia is effélével csapkodja agyon az időt. Ha tiszta papírt lát, hát ráfirkant valamit... Ül ott az üvegkalitkában, és az időt mulatja azzal, hogy mindenkit rigmusba szed. Pedig az apja azért rakta oda, hogy lásson. De úgy látszik dupla üvegen keresztül — a pápaszemen és az ablakon

— ez nem megy. Hát ne is mondjam, mi van ott! Még az a legkisebb kutyaság, ha akkor gratulálunk neki, mikor a legtavottásabb a kezünk. Egyszer a töltőtollát megszívattuk fáradt olajjal.

ISMERETLEN SOFŐR Marha vicc, de jó!

RIF Semmi... Ezt hallgasd meg: A múltkor meghívtam hozzám nyúlpaprikásra. Tudod, a szomszédból átjárt egy kövér kandúr. Elcsíptem. Az lett a nyúl. Mikor a lakoma megvolt, behoztam a farkát porcelán tálon... Na mi van? De savanyún vigyorgsz!

ISMERETLEN SOFŐR ... Szerettem a nyúlhúst... *(Utálkozva.)* És... mondd... te is ettél belőle?

RIF Nem. Én csak a galuskát kanalaztam.

ISMERETLEN SOFŐR Uffá!... *(Siránkozva.)* Megindult a hasamban a lift.

RIF Adjak egy „marék” tárgyat?

ISMERETLEN SOFŐR Hogyisne!... Azt meg biztos a megboldogult tantid fürdőkádjából meregetted... *(Távolodik.)* ... Most érzem csak, milyen bakkmacskaszagú vagy...!

RIF *(kéjesen)* Minyaúúú!
(Ajtócsattanás, motorzúgás, utána elcsendesedik a táj.)

VÁLTOZÁS

HANÁK *(messziről kiált.)* Rif!... *(Közelebből.)* Gyere már! Segíts!... Fogd egy kicsit. Elveszitem a nadrágom...

RIF *(nyög)* Tyúh, a szentyit!... Kisebbs nem volt?

HANÁK Ennél nem.

RIF *(lihegve)* Ez aligha állt a zongorán.

HANÁK Nem, mer' egy kicsit feljebb volt; a padláson. *(Tüsszent.)* ... Telement az orrom porral. A létra meg összerogyott alattunk.

RIF Hát hányan voltatok?

HANÁK Ketten. A kép meg én.

RIF És hol a nadrágtartód?

HANÁK Megkötötték a kutyát veled. *(Röhög.)* Ezzel a képpel el se tudtam volna szaladni, ha utánamrönt... Hogy tetszik?

RIF Még meg se néztem... Támaszd oda a fához. *(Szöszmötölés, aztán vésztojás csend.)*

RIF *(üvölt)* Te ló!

HANÁK *(panaszosan)* Naa!...

RIF Ez egy nő a képen!

HANÁK Stimmel.

RIF Hanák! Ki ez a nő??

HANÁK Hans Joachim Kovács felesége: Kovács Joa-

- chimné Hans II... Mert első felesége is volt, de úgy döntöttem, hogy hozom a másodikat. Ezen a nő nincs úgy elmosódva.
- RIF A te eszed meg egészen el van mosódva. (*Mint a gyerekekhez.*) Mit írtam fel a papírra?
- HANÁK (*felmondja, mint a leckét*) Hans Joachim Kovács 1879—1921.
- RIF És te mit hoztál?
- HANÁK Joachim Kovács Hansnét dátum nélkül.
- RIF És akkor te egy mi vagy?!
- HANÁK És akkor én egy hülye vagyok, hogy strapálok magam egy válogatós pasas kedvéért.
- RIF A válogatós pasasnak ebből a kórakásból záros határidőn belül össze kell dobnia egy hazánkfia híres-nevezetes, lantját-pengető-költő-férfiút... Egy fényképet kértem, Hanák, és nem falfestményt, freskót, domborművet... Férfit nagy F-fel!... Te pedig hoztál egy nőt, nagy...
- HANÁK Nana!
- RIF ... Virágvázával... Ha egy hülyét küldök, az se csinálta volna okosabban, mint te.
- HANÁK (*panaszosan*) Sose tudom, hogy szidsz vagy dicsepsz.
- RIF (*sóhajt*) Most éppen magasztallak.
- HANÁK Meg is érdemlem: itt a Kovács a zsebemben!
- RIF Te számárkóro bimbaja! Hagyod, hogy tüzet okádjak... Adide gyorsan!
- HANÁK Tessék.
- (*Rövid szünet. Ismét vészjósló csend.*)
- RIF H-a-n-á-k-!... Ki ez a pubika?
- HANÁK Hans Joachim Kovács — 1879—1921 — mint első áldozó.
- RIF (*hápog*)
- HANÁK (*durcásan*) De igazán, most már idegesítel... Átlapoztam az egész malomkő nagyságú családi albumot; a dada, a házitanító, az apai nagynéni, az anyai nagybácsi, Lexi, a gránátos, a süket Vizinger, Amália, a kisebbik hűg hímzéssel, Amália, a kisebbik hűg hímzés nélkül, Amália a szaletliben, Amália Karlsbadban keserűsóval... És hallgattam minden képhez egy mázsa szöveget... (*Kitör.*) Nem volt más, csak ez a pitiző kép... Biztos nem szeretett fényképezkedni.
- RIF (*kétségbeesve*) Most mit csináljak?
- HANÁK Fizesd ki.
- RIF Hülye vagy? Mivel?!
- HANÁK A fenekeddel... Leülöd. A kovácsot meg tegye össze, aki beírta a leltárba.
- RIF Egy igric miatt lapátoljam a legforróbb júliusban a szentet a börtön pici ablakán befelé?
- HANÁK Lehet, hogy már olajjal fűtenek.

RIF Szép lány!... Egy szóra!
 BORISKA Elcsavarog a tehenem.
 RIF Küldök másikat levélben.
 BORISKA Hátha nem leszek otthon, mikor a postás jön?
 RIF No!... Csak három barázdát guruljon... Én is gurulok kettőt. Nem eszem meg, hallja!

BORISKA Akkor meg minek menjek oda?
 RIF Az öreg kő-bácsiról szeretném megfaggatni, akit véletlenül levertem az állványról.
 BORISKA (közelebbről) Mit mondjak róla?... Állt itt, mintha rábízták volna, számolja a ballangókat.
 RIF Üljön le... Ide. Közelebb... Állva elzsibbad az ember emlékező-fertálya.

BORISKA Megtérítem az Irmát előbb.
 RIF Dobja oda a Hanáknak a kukoricaszárát. Majd ő leadminisztrálja a tehenet.

HANÁK Nem is néztem; szarva van?
 BORISKA Hát aztán?
 HANÁK (morog) Feliratkozik a belső bőrnadrágomra, mielőtt elsülne a kukoricaszár.

BORISKA Irma olyan szelíd, mint a menyasszony a lakodalom előtti napon. Énekeljen neki. Azt szereti.
 HANÁK (kedvetlenül) Nincs hangom. (Távolodóban.) ... Majd fütyülök.

RIF Maga mit szokott énekelni az Irmának?
 BORISKA Mindenfélét... (Énekel.) „Van nekem egy anyósom, jaj de pocskos vénasszony...”
 RIF Szép.
 BORISKA Meg azt, hogy: „Eltörött a hegedűm...”
 RIF (belebrummog) ... „Sej, de nem akar...” (Lelohada a kedélye.) Tényleg, mit tud erről az eltörött költőről?

BORISKA Semmit... Leginkább csak a hátát láttam. Megfeketedett. Befolyta a moha. Kalapját a rajta fészkelő madarak lepiszkították. Ősszel az eső tisztára mosdatta. Tavasszal megint lepiszkították.

HANÁK (távolról) Mit kell az Irmának mondani, hogy forduljon meg?
 BORISKA (kiált) Kerüljön elébe és koppantson az orrára.
 HANÁK (közelebbről) Én ezt nem csinálom!... Te vagy a sofőr, Rif... (Kitör.) Meg csepeg elől valami, — az jól van úgy?

BORISKA Jól.
 HANÁK De engem idegesít.
 RIF Állj ki az esőre! (Mérgesen.) Annyi hasznom sincs belőled, mint egy víkendjegyből, amelyik ki van lyukasztva oda-vissza.

HANÁK (megsértődve) El is mehetek...
RIF Eredj. S vidd el ezt a freskót emlékül.
(Csend.)

BORISKA (súgva) Megsértődött...
RIF Fenét.
BORISKA S ha igen?
RIF Ahhoz neki legalább öt kilométert kellene gyalognia, hogy bekapcsoljon az agya. (Idegesen.) Tíz óra!... Mindjárt dél, és én még nem csináltam semmit. Most mondja meg, hol kezdjem.

BORISKA (nevet) A lábánál, mert a feje nem áll meg a levegőben.
RIF (nagyon mérges) Magukból szép pár lenne a Hanákkal. (Hirtelen meglepődve.) Nicsak! Virág a romok között. Falun úgy látszik, szeretik a költőket.

BORISKA Öreganyám még imádkozni is kijárt hozzá.
RIF Imádkozni?
BORISKA Tudja, ezek az öregasszonyok még a kilométerkőnek is keresztet vetnek. Az öreg oszillag-számadót is elkallódott szentnek nézték, aki kísétált a nyitva felejtett kálváriakapun... Mindenszentek napján még gyertyát is ragasztottak a tenyerére.

RIF Csak azt nem értem, minek maguknak költő, ha így kinyomták a juhszélre.
BORISKA Azt mondják, ott állt a nagyvendéglő előtt.
RIF Aztán elunta magát és odébbállt.
BORISKA Nem. A falu hurcolkodott feljebb. Az árvíz miatt. A következő kiöntés már csak a szobor csizmáit áztatta el.

RIF Topp! Csizma! Azt kezdek el keresni.

VÁLTOZÁS

RIF (sóhajt) Hát ez nem megy. Hacsak nem állt itt fél lábon, mint a gólyamadár.
BORISKA Nem, nem. Abban biztos lehet, hogy megvolt neki mind a kettő... Itt jön a barátja!
RIF (barátságatlanul) Mi az, Hanák, az orrodra szórtak a kukoricaszárral, hogy megtérültél?
HANÁK (komoran) Az útjelző táblától, ott az elágazásnál, pontosan 606 kilométer hazáig... És... (Meggondolja magát.)
RIF És?
HANÁK Semmi...
RIF (dühösen) Ebben maradunk!
HANÁK ... Hoztam még valamit, de az elébb meg se mertem mutatni. (Sipákoló hangon utánozza Rifet.) Mi ez, Hanák?... Már megint mit hoztál,

Hanák?!... Mikor megy el az eszed, Hanák,
mert akkor még vissza is jöhet?
RIF (csodálkozva) Én így beszélek veled? Észre se
vettem.. Legközelebb figyelmeztess. (Tűrelmet-
lenül.) Na, mutasd már!
HANÁK Tessék.
RIF (üvölt) Mi ez, Hanák?!

VÁLTOZÁS

A KÖLTŐ (szellemhang.) ... Ez a néhány mohos kő itt, ez
én vagyok: Hans Joachim Kovács. Született 1879-
ben, meghalt... pardon, ezt nem tudom... S
ez is én vagyok, ez a kis csokor vers, vézna köl-
temény-kötet. Talán csak egyáltalán ez... Mi-
lyen tanácstalanul forgatják szegények. A dal-
lamot gyöngyöző sorokból arcomat szeretnék ki-
rajzolódní látni. Az arcot, amely... De hát mi-
lyen is volt az arcom?...

VÁLTOZÁS

RIF (fanyarul) Nincs benne kép, csak egy szárnyas
ló. Aszongya:
Az ő orrába nem fűztök karikát,
Szőrén kell megülni ezt a paripát.
HANÁK (lelkesen) Nagyon szeretem a verset. (Szaval.)
Ó mi szép, bájoló,
Aih, mi szép a május hó...
RIF Ez is benne van?
HANÁK Nem. Az óvodában tanultam.
RIF (ráförmed) Eredj innét.
BORISKA Na! Ne lapozzon olyan gyorsan... Itt egy arc-
kép!
RIF Hol?
BORISKA Itt, itt... a 26. oldalon.
A KÖLTŐ (szellemhang)

ARCKÉP

Hajamban őszi szálak,
Állon túske áll meredten,
Szemeim gyászkeretben.
Mégis... valahol sarkában a szájnak,
Bármik, bárhogy fájnak,
Eretnek ráncok nevetnek.
RIF (kedvetlenül) Órá se bízták volna a belügyben
a személyi igazolványok töltögetését.

BORISKA

Hallgasson, elhessegeti a képét. Már kezdett összeállni... Sápadt arc... beesett szem...

RIF

(morog) Az enyém meg majd kiesett, mégse... Csitt!

BORISKA

RIF

(súgva) Hol lát itt maga sápadt követ, amelyik mosolyog?

VÁLTOZÁS

RIF

(dühösen) Én kiiratkozom ebből az olvasókörből... Hanák!

HANÁK

Ne dumálj, összefutnak a sorok.

RIF

Hát fussanak!

HANÁK

Megbánnád... Itt van e, megtaláltam. A címe: TŰKÖRBE NÉZEK.

A KÖLTŐ

(szellemhang)

Mit láttam a tükörben „szépet”?

Szememet szememmel.

S mi állapotban? — Tépett ócskában,

Pillahegyig tócsában,

Lucsok — maszatban,

Azt hiszitek sírtam?

Dehogy... kacagtam...

RIF

A végén még bedilizünk... buahaha!

BORISKA

(megütőve) Hogy lehet valaki ilyen bükklelkű!

RIF

(dacosan) Nekem, ha valaki sír — ne röhögjön közben!

BORISKA

Azt mesélik, hogy esze ment, mikor rányitottak, s ott találták a holt Marival.

A KÖLTŐ

(szellemhang)

Gyertyák égtek,

Pattogott a láng,

Még éltünk, de már temető volt a szobánk.

Sóhaj szállt halalkan,

Ahogy az ágazó füst neszez,

Futnék — rongy homok a talpam,

És üvölténék,

De hát üvöltések-üvöltése ez?

Hogy itt ülök egyre,

Némán berekedve,

S csukott szemmel bámulom csukott szemét.

BORISKA

Últ a szobájában nappal-este sötétben.. Ujjal sem nyúlt az odahordott ennivalóhoz... Gyűlt az asztalon a szalonna, kalács, tányér levesek. A kolbász lelógott a földre, macska hancúrozott az asztal alatt töpörtyűvel. Néha lehajtott a hideg pálinkás hársteából, amelyet kezébe nyomtak csuprostul...

A KÖLTŐ

(szellemhang)

Várom.
(Hiszen ráérek végig.)
Mellemben sebes titkalt,
(Minden pillanatban reám nyithat.)
Jön... Hajamba kócol,
Fagyott arcomra csókol,
És úgy, hogy vissza se int,
Itthagyt... megint...

RIF (gúnyosan) Ezt már fejből tudom: Hanák veszi a zsebkendőjét és beletrombitál. (Orrfuvintás.)
... Ne hadd el magad, ipse!

HANÁK (bizonytalanul remegő hangon) ... Az a szegény asszony...

BORISKA Miféle asszony?

HANÁK Hát... a Mari.

BORISKA Az lány volt... (Észbekap.) Hé! Maga ezt a hölgyet sajnálja itt a képen?

HANÁK Hát nem a nagysága halt meg?

BORISKA Nem... A nagysága megszökött a fűszeressel.

HANÁK (nagyon nyel) Pardon...

RIF És ki az a Mari? (Türelmetlenül.) Különben hagyjuk!... Itt lassan már egész hárem jön össze a légyszívű kőember körül. (Számol.) Két nej... egy... Mari...

BORISKA ... Izabella...

RIF (gúnyosan) Na Hanák! Hogy néztél te körül azon a padláson.

HANÁK Ne legyél kutya, Rif! Ez a nő...

BORISKA (pattog) Ledér kis teremtés volt.

A KÖLTŐ

(szellemhang)

Szerettek, míg érdemes volt szeretni Téged,
S aztán égve dobtak el, mint a cigarettavéget,
Mert már ez a szeretet a körmükre égett.

HANÁK (még mindig elbűvölve) Olyan szép, hogy akár egy fakereskedővel is megszökhett volna.

V Á L T O Z Á S

RIF Megyek, keresek valakit, aki nemcsak a hátát nézegette.

BORISKA Sok szerencsét.

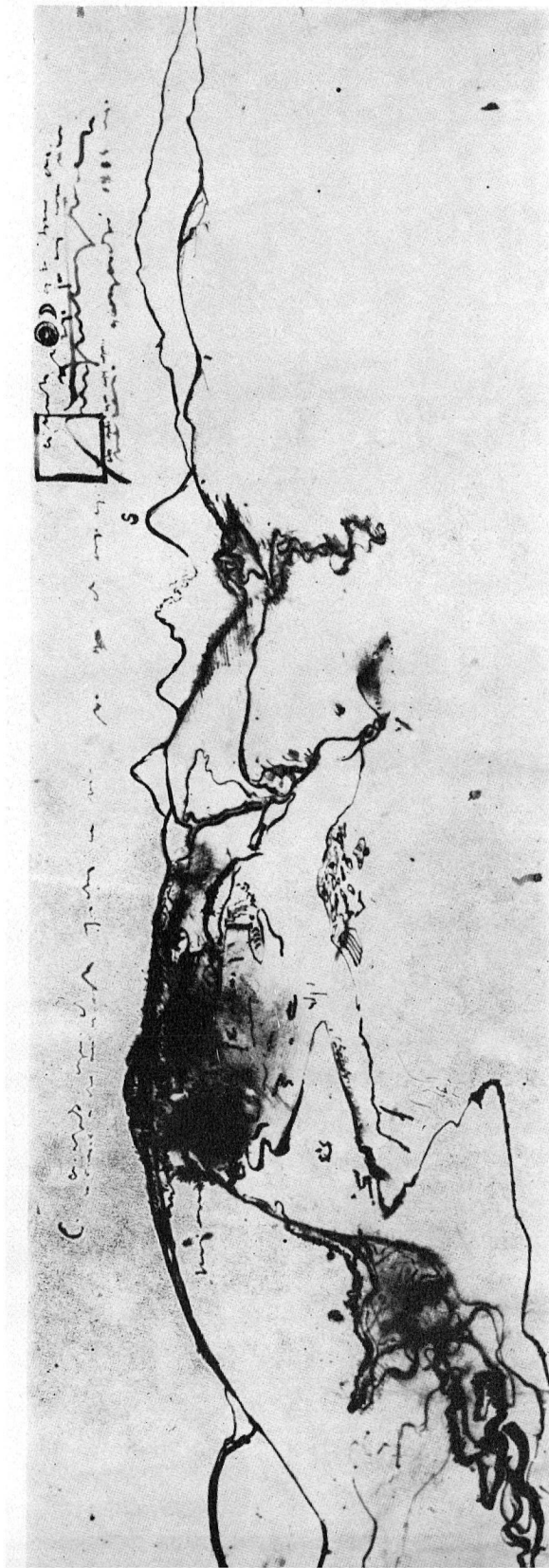
RIF Hát nem jön velem?

BORISKA És mi lenne Irmával?

RIF Hanák majd énekelni tanítja. (Skálázik.) Dó, re, mú, fá...

HANÁK Ne hagyjatok itt evvel a bestiával. Szenttelenül fixíroz... És éhes leszek, ha ránézek. Folyton rág.

RADISLAV TRKULJA

BORISKA
RIF

Csak az orrára egy göröncsel, ha nem tágul!
(*elmenőben*) De ne az öreg Kováccsal!

VÁLTOZÁS

(*Dörömbölés, s rá veszett kutyaugatás.*)

RIF Halló!... Van itt valaki?! (*Püföli a kaput.*)
FERI BÁCSI Ki az?
BORISKA Mi volnánk, Feri bácsi. Ez az úr...
RIF (*röhög*) Úr? Höhö...
FERI BÁCSI Egy kicsit hangosabban, lányom.
BORISKA (*kiált*) Magával szeretnénk beszélni!
FERI BÁCSI Gyűjjetek később. Nincs itthon senki.
RIF (*harsog*) De éppen hogy...
FERI BÁCSI Kapálnak.
RIF (*kiált*) Hé! Apuka! Ne hagyjon itt bennünket!
FERI BÁCSI (*távolodva*) Másodszor.
BORISKA Bement. Pedig ő a legöregebb a községben. Neki kellene legjobban emlékeznie.
RIF Ne sepegjen!
BORISKA (*mérgesen*) Azt mondom, hogy a Feri bácsit...
RIF Melyik másik?... Egy szót se értek ezektől a dögöktől.
FERI BÁCSI (*váratlanul megszólal*) Ne szidja a kutyaikat.
RIF Azok nem bántották magát.
FERI BÁCSI Nem, mert deszkán keresztül nem tudják megharapni a nadrágom... (*Észbe kap.*) Hé!... Hát maga hall?
FERI BÁCSI Batériával igen... De nem szeretem, mert visket tőle a fülem. (*Ráripakodik a kutyaikra.*)
Csend!... Zsíros!... Alex... Fityisz!
(*A kutyaik elcsendesednek.*)
RIF (*kiabáláshoz szokva*) Mondja, tata!... (*Lejebb srófolva.*) Legyen szíves nekünk, bácsikám, mesélni a szoborról.
FERI BÁCSI Miféle szoborról?
BORISKA A költő-Kovácsról.
FERI BÁCSI Nem ismerek én, csak egy patkoló kovácsot.
BORISKA Dehogynem... A kőből faragottat... Amelyik a Cirok-dűlőben állt.
FERI BÁCSI Melyik az a Cirok-dűlő?
BORISKA ... A nagy víz előtt meg a Patarcsics kocsmánál.
FERI BÁCSI Sose jártam kocsmába... Mert szerintem, aki kocsmába jár...
RIF (*félbeszakítja*) Jól van, öregúr, ne fogyassza a batériáját.
FERI BÁCSI A tanítót kérdezzék. Az biztos tudja.
RIF Ha nem kapál.
BORISKA Az nem, mert a földjét felkapják a nebulók házi feladatnak.

VÁLTOZÁS

- TANÍTÓ (hümmög) Hans Joachim Kovács? Nincs benne a tantervben.
- RIF Akkor minek csináltak szobrot neki?
- TANÍTÓ Pardon!... Szó sincs róla, hogy csináltattunk volna.
- RIF (gúnyosan) Ne mondja!... Magrul kelt?
- TANÍTÓ Nem kérem... Veres Izabella nevezetű úrhölgy rendelte Papp O. és Fiai-nál.
- RIF Az a bizonyos Izabella.
- BORISKA Igen. Az az Izabella.
- RIF (nagyot sóhajt) Mennyből, magasságos, festett szakállú, tüzespukkantyús öreg Jehova segíts! Mondják meg, de kíméletesen: ezen élemedett úrhölgy még él?
- TANÍTÓ ÉS BORISKA (egyszerre) Él.
- RIF (meghatottan az égiekhez.) ... Köszönöm... (Rikkant.) És most expressz-ajálva a fentnevezetthez!... (Ijedten, mint akinek borzasztó dolog jut eszébe.) Jaj... (Szinte félve.) Még egy kérdés van: ebben a helységben lakik?
- TANÍTÓ ÉS BORISKA (egyszerre) Igen.
- RIF Akkor ihaj! Izácska néne majd felvázol, körvonalaz, idéz, körülír, lefest... Csak egy picit belébirizgál emlékeinek felszínébe, máris előtűnik áll, máris...
- (Kínos csend van.)
- Mi az?... Mért hallgatnak?!... Boriska?
- BORISKA Hát...
- RIF Hát?!
- TANÍTÓ Hát... egy kis hiba lesz a felvázolással, körvonalazással, lefestéssel... Az idős leányzó, Veres Izabella ugyanis... v a k...

VÁLTOZÁS

- RIF Álljunk meg!... Ha a szobor a kishatalmáé, akkor szálljon le rólam a mélyen tisztelt község.
- BORISKA Igen ám, de húsz évvel ezelőtt államosították.
- RIF A Kovácsot?
- BORISKA Azt... Talpazatostul. A repkényt már társadalmi munkával palántálták köré. A padot meg az Állategészségügyi Állomásról ajánlották ki...
- RIF Ha nem tudnám, hogy bársonyból vannak a fűlei, most mondanék egy sarkosat!
- BORISKA Mondja csak...
- RIF Köszönöm... (Komoran.) De igazán nem megy a fejembe, és sohasem fogom megérteni: mi az égisten hajt egy felnőt, apányi férfiembert,

- hogy körbe-karikába irkafirkáljon csingilingi sorokat... Hogy nevetségessé tegye magát égvilág előtt, hogy mindenki megtudja micsoda nyámanyila. Ez a Kovács is. Amit eddig hallottunk róla: Megcsalják, becsapják, otthagyják. Semmi se sikerül. Szenved mind a két félidőben. Mi van ebben szórakoztató?
- BORISKA *(elgondolkozva)* Én szeretem, ha megríkatnak. Utána olyan könnyű vagyok, jókedvem kerekedik. Még az eget is selyemszoknyának nézem.
- RIF Nem akar férjhez menni?
- BORISKA Magához?
- RIF Nem... A garázmester fiához. Az is sántít mindkét szemire. Verseket ír. Tehén helyett őrizhetni a tintatartóját.
- BORISKA Csak gúnyolódjon. Magának meg a füléből áll ki a botvég. Azt hiszem, ha élőt ütne el, azt is csak azért sajnálná, mert levonták a fizetésiből.
- RIF *(hetykén)* Aki nem az útra való, azt én mind elütöm.
- BORISKA A törvény előtt meg olyan kicsi a hangja, hogy azt is csak batériával lehet hallani.
- RIF Tja... Nem szeretem az olyan ülést, amelyik egy helyben áll... *(Türelmetlenül.)* Kimegyünk a világból. Hol lakik az az... Izé... bella?
- BORISKA Ott... a fák között a kastélyban.
- RIF Ahán... Látom... Kacsászató van előtte.
- BORISKA Ángya tégye kacsászató!... Mesterséges tavacska. Hattyúk úszkálnak a vizén.
- RIF Madár — madár. És... mondja csak, létezik, hogy az a versikélő kóúr szerette volna a vak menyecskét?
- BORISKA Azt mondják, szerette... Csakhogy szegény Izabella nagysád sohasem került sorra... Mindig beugrott valaki.
- RIF Hát hányan voltak?
- BORISKA Nem mindegy az magának?
- RIF Megelégszem, ha kerek számot mond.
- BORISKA *(kényszeredetten)* Hát csak annyit... hogy a nagynénémnek is lett tőle... verse.

V Á L T O Z Á S

- IZABELLA *(kiált)* .. Jár itt valaki?... Zsuzsi, te vagy?
- RIF *(közeledő)* Nem... Nem a Zsuzsi. Boriska és én, Rif... Szabó Feri... D-kategóriás tehergép-kocsi-vezető...
- IZABELLA Tessék, fáradjon beljebb a D-kategóriás gépkocsivezető... Mit óhajt?
- RIF *(megköszörüli a torkát, de aztán gyámoltalanul)*

csak ennyit mond) Elütöttem Hans Joachim Kovácsot, a költőt...

IZABELLA *(suttogva)* Istenem... *(Erőt vesz magán.)* De hát miért?

RIF Nem akartam... Csak gyengéd mellbetaszítás volt, a pótkocsim leghátsó kerekével... Ha egy kicsit behúzza a hasát... haha!... *(Nevet.)*

BORISKA *(mérgesen)* Na!...

RIF Elhíheti nekem, kedves nagysád, hogy én volnék a világ legboldogabb embere, ha a kő-nagybácsi ott állna a talpazaton egy darabban... Így most verhetem a fejem a falba, hogy reparáljam meg. *(Kitör.)* Mert ebben a nyomorult községben senki sem emlékszik rá rendesen, csak azt tudják, hogy... *(Zavartan elhallgat.)* ... bocsánat!...

IZABELLA *(halkan)* Értem...

RIF Idejövet is négy-öt helyen kérdezősködtünk... Semmi, na!... A tanító nem akart tudni róla, mert a tanfelügyelő nincs megelégedve Kovács úr magánéletével. A helyi iroda hivatalnokát vidékről helyezték ide. Az öregasszonyok meg összevissza beszélnek. Egyik azt mondja: magas volt, szőke, a másik: kicsi és fekete.

IZABELLA Istenem, ha senkinek sem kell, miért vették el tőlem?

RIF Hát azért kellene kell, mert bejegyzett objektum a katonai térképen. Ott kell neki állni, míg peccsétes aktával el nem rendelik, hogy odébb lehet tenni.

IZABELLA És most tőlem mit óhajt?

RIF Hát azt mesélik...

IZABELLA *(közbevág)* Igen! Szerettem.

RIF *(kényelmetlenül fészkelődik)* Részemről a hülyeség, de mégis megkérdem: nincs róla fényképe? Miért volna hülyeség?

IZABELLA *(zavartan)* Hát... aa... őö...

RIF Mert vak vagyok s hiába nézegetném.

IZABELLA Űhüm...

IZABELLA Csakhogy én nem vagyok születésemtől fogva vak... Tizenhat éves koromban vesztettem el látásomat.

RIF Mitől?

IZABELLA Semmitől... Nem akartam látni.

RIF *(tamásul)* És azt lehet?

IZABELLA Lehet... Simítson végig tenyerével szemem előtt... Nos? ... Megrebbent?

RIF Örület!... De hát — miért?

IZABELLA Talán ha ezzel az én arcommal nézhetne a tükröbe, megértene... Látott már életében csúnyább teremtést nálam?!

(Kínos csend.)

RIF (egyszerűen) Hát aztán!
 IZABELLA (kissé meglepve) ...Látja, ez a „hát aztán!” akkor nekem sehogy se jutott eszembe... Később meg már nem is volt rossz nem látni... Különösen, mikor a költőt megismertem.

RIF (elkeseredve) Tudtam!... Tudtam!... Látja, kedves, ez az én formám! Végre találok valakit, aki látta, s az is vak!

IZABELLA Hát aztán!
 RIF (mérges) Mi az, hogy „hát aztán!”... Hogy fogom én alkora kőcserepekből, mint az öklöm, visszarakni a szobrot, ha azt sem tudom, szakálla volt, vagy nyakkendőt hordott... (Búsan.) Valahogy — nem tudom miért — magában bízta.

IZABELLA Igaza volt.
 RIF (csodálkozva) De hát...?
 IZABELLA Maga azt hiszi, hogy csak szemmel lehet látni?... Úgy áll előttem ez a magas, acéllélek szemű férfi homlokába hulló gesztenye fűrtjeivel...

RIF Egy pillanat!... Ceruzát nántok!

VÁLTOZÁS

IZABELLA ... hosszúkás sápadtfehér kezek, selyemérintésű kőrmök...

RIF Köszönöm. Ennyi nagyon is elég... Csakhogy...
 IZABELLA (hangjában bujkáló mosollyal) Jó volna tudni, hogy így igaz, ahogy mondom, vagy csak túlteltett képzeletem hamis és idealizált látomása... (Komolyan.) Jöjjenek, átmegyünk az én szobámba.

(Léptek, csukódó-nyíló ajtók zaja.)

RIF (súgva) Most már tudom, mit szeretett legjobban rajta a költő.

BORISKA (súgva) Mit?
 RIF (ugyanúgy) Imádnivaló ingatlanját.
 BORISKA Fúj, de randa a fantáziája!
 IZABELLA (a közelből) Itt vagyunk... Tekintsen a képre, az asztalka fölött.

RIF (paffá vált) Fantasztikus!...

VÁLTOZÁS

IZABELLA A képet egy házaló festővel festettem... A szobor a kép pontos mása, azzal a különbséggel, hogy Papp O. és Fiai, saját gyönyörűségükre, lantot nyomtak a kezébe.

RIF És lovas, — bocsánat! — székes szobor lett belőle?

IZABELLA Igen... A nagy karszék mellett áll, gyengéden hozzádül, és egyik karjával — a lantossal — átöleli karfáját...

BORISKA Persze! Most már én is emlékszem a székre.

RIF Ihaj! Azt hiszem, könnyű dolgom lesz.

IZABELLA Lehet, hogy szerencsésebb, mint én. Negyed évszázad telttel belé, míg szín-, vonás- és hangparányokból megmintáztam magamnak.

RIF *(távolodó hang)* Ha minden jól megy... *(Ajtócsukódás, majd csakhamar ajtónyitás zaja.)* ... Bocsánat!... Köszönöm...

(Csend lesz.)

IZABELLA *(egyedül)* Elmentek... Beszélgessünk, poétám... Behúzó a függönyt... *(Függönykarikák zaja.)* Így... most mindketten látunk...

(Halk muzsika.)

(Szellemhangok, a párbeszéd belső síkikon zajlik.)

A KÖLTŐ *(szemrehányóan)* Hagytál volna meghalni végleg... Ezek soha felszedni nem tudnának a fűből... És mivégre is ácsorgok én ott?... Nem egész költő egyetlen olvasóval, s az is az ujjá hegyével lát...

IZABELLA Hogy rejtett kincsnek vagyok a foglalatja, az emberek mulasztása legyen, ne a tiéd... Itt jártál közöttük, és húzódoztak tőled... Szíved nyújtottad tenyéren, s nem nyúltak érte...

A KÖLTŐ Hej, ha inkább pénzt láttak volna azon a tenyéren... Így aztán — már ha erejükből futotta — megpróbáltak hozzám jó képet vágni, udvarias szót találni. De tudtam:

Minden más,
Rücskös hold az ezüst korong,
Azt mondják poéta, s pompás,
Azt gondolják: bolond...

IZABELLA *(tiltakozva)* Nekem...
A KÖLTŐ Csitt!... Te sohasem láttál. Gyarló, esett kis lényem lassan sugárzó férfiúvá dagadt képzeletben.

IZABELLA Ismerem a kétségbeesés óráját is... Ez:

Mikor ifjú voltam,
Az ihlet helyembe jött
Lilabársony-szívem volt az otthon,
Most aztán futok után árkon-bokron.

A KÖLTŐ Nem. Nem ez! Hanem...

IZABELLA
A KÖLTŐ

(dobbant) Nem akarom!
(kérlelhetetlenül) Csak sűgom...

Hej!, — történjék bármi,
Mi messzire készültem szállni
(Erősödik hangja a kiáltásig.)
Ifjúságom volt a zálog,
(Halkul.)
Ötvenéves vagyok,
(Suttog.)
Honkolok, zabálok...
(Csend.)

(Odakünt csörömpölés, ajtónyitás zaja.)

IZABELLA
ZSUZSI
IZABELLA
ZSUZSI

(felocsúdva) ... Zsuzsi!... Te vagy?
(közeledő hang) Igen... Széthúzzam a függönyt?
(ijedten) Ne!
(sóhajt) Szóval, sirtünk megint...

VÁLTOZÁS

RIF

A kép, melyet a kis nagysága Hans Kovácsról festett, úgy hasonlít a festményhez, mint a régi ezres az új tízeshez. Minden ugyanaz, csak a költő amott a képzeletben meg van toldva néhány nullával... (Boriskához.) Kilépünk?

VÁLTOZÁS

BORISKA

Nem látom Irmát. Úgy látszik, megunta Hanák társaságát.

HANÁK

(hirtelen közelről) Hát igen... Egy kissé elmaradtak.

BORISKA

Odanézzen, Rif!

RIF

(ijedten) Na mi van!

BORISKA

A szobor!

RIF

(erőtlenül) Űristen!... (Űvölt már.) Mi ez, Hanák?

HANÁK

(szerényen) Megcsináltam...

VÁLTOZÁS

A KÖLTŐ

(szellemhang) ... Utas, ki erre jársz ismét, s ki még nemrég itt láttál ácsorogni, ne dörzsöld a szemed, nem káprázik. Én vagyok, pont én és senki más, csak... csak hála egy jámbor ideiglenes tehergépkocsi-kísérőnek — leültem...

Úgy ám. Ülőszobrok lettünk... Hiszen igaz, el is fáradtam már egy kicsit... Ez a szék meg húsz évig itt állott üresen... Lám, soha eszembe nem jutott volna... *(Sóhajt.)* Ilyen a költő... *(Derűsen.)* De ti, madárkáim... látom el se szállatok... *(Halk muzsika.)* ... Itt üldögéltek körös-körül a fákon, és várjátok, hogy nyújtsam a kezem...

VÁLTOZÁS

(A gépkocsi kabinjának ajtaja csattan kétoldalt. Felbúg a motor. Csakhamar a legvadabb túráztatás hangzik.)

HANÁK
RIF   Lassabban!
Csak az első kilométereken hajrázok, hogy minél hamarébb eltűnjünk innen... *(Kis szünet után.)*... Belebetegedtem ebbe a sok versbe... *(komolyan)* Prózához vagy szokva.
HANÁK
RIF   Úhüm... Gyújts nekem egy bagót.
(Sercen a gyufa.)

HANÁK
RIF   Tessék...
(kedélyesebben, pöfékelve)... Tudod, fiú, az az érzésem, ha élő állapotban ütöttem volna el az öreg verselőt, senki se kívánta volna, hogy összerakjam.

HANÁK
RIF   Hát, aligha...
(fütyörészni kezd)... Rendes haver vagy, Hanák. És hogy összedobtad az öreg Joachimot.

HANÁK
RIF   Mégis üvöltöttél rám... *(Durcásan.)* Jött, hogy fejbe verjelek ezzel a kövel.
(röhög) Jó darab... *(Gyanakodva.)* Miféle kő ez, Hanák?... *(rosszat sejt.)* ...Csak nem...?!
HANÁK
RIF   *(bűntudattal)* De... Kimaradt a Kovácsból... *(Hallgatnak.)* ... Nem pászolt sehová... *(Elgondolkozva.)* A szívről eshetett le...

(A motorzúgás lassan halkul, és kialszik a távolban.)